

Marta Rusek

Kto znalazł przyjaciela, skarb znalazł! : scenariusz lekcji do kl. II

Edukacja Elementarna w Teorii i Praktyce : kwartalnik dla nauczycieli nr 2,
95-100

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Marta Rusek

Kto znalazł przyjaciela, skarb znalazł! Scenariusz lekcji do kl. II

Lekcje dotyczą fragmentu utworu Krystyny Kleniewskiej-Kowaliszyn, *Magda, Paweł i Ty* i mają zachęcić uczniów do przeczytania całego tekstu.

Fragment, który stał się podstawą do scenariusza:

MAM PRZYJACIÓŁKĘ

„Ania jest śliczna! Ma pomarańczowe warkoczyki i bardzo niebieskie oczy. A złotych kropek na buzi tyle, ile gwiazd na niebie. Chuda jest jeszcze bardziej niż ja, ale silna jak chłopak.

Ania zna się na wszystkich wiejskich sprawach, prawie jak dorosła osoba. Przychodzi do nas codziennie. Wymyślamy wspaniałe zabawy!

Dzisiaj po deszczu Ania włożyła trochę za duże gumowe buty. Wyglądała zupełnie jak Pippi Langstrump. To i ja wyciągnęłam babcine gumiaki i zawiązałam sobie czerwoną chustkę na głowie po piracku.

Odańczyliśmy taniec rozbójników morskich.

Ale było śmiechu!”

K. Kleniewska-Kowaliszyn, *Magda, Paweł i Ty*,
Wrocław 2011, s. 28.

Z praktyki

Temat:

Kto znalazł przyjaciela, skarb znalazł!

Temat podany zostaje na końcu pierwszej lekcji.

Cele główne:

motywowanie uczniów do przeczytania lektury *Magda, Paweł i Ty*;
ukazywanie przyjaźni jako wartości,
bogacenie słownictwa w zakresie opisu postaci, cech charakteru, nazywania emocji.

Cele operacyjne:

Uczeń :

- opisuje wygląd swojego przyjaciela lub kolegi;
- wskazuje cechy charakteru Ani i Madzi;
- krótko charakteryzuje swego przyjaciela.

Środki dydaktyczne:

tekst lektury K. Kleniewskiej-Kowaliszyn *Magda, Paweł i Ty*, kolorowe sylwetki dzieci wycięte z papieru, pudełeczko, plansze, rozsypanka wyrazowa, tekst bajki *Przyjaciele* I. Krasickiego.

Metody:

pogadanka, elementy dramy, działania praktyczne, rozmowa.

Przebieg zajęć:

Część wstępna – zaangażowanie emocjonalne oraz intelektualne uczniów.

1. Znajezisko.

Stawiamy na stole pudełeczko i opowiadamy dzieciom, że w tym pudełku znajduje się coś cennego i na końcu lekcji ujawnimy tajemnicę naszego znajeziska. Każdy, kto będzie aktywnie uczestniczył w lekcji, będzie mógł sprawdzić, co znajduje się w pudełeczku, a może nawet coś z tego pudełka sobie wziąć.

(Zaangażowanie emocjonalne).

2. Znaczenie zdań – rola znaków interpunkcyjnych i intonacji.

a) Pismo – o czym mówią nam znaki interpunkcyjne?

Przypinamy na tablicy trzy plansze:

Mam przyjaciółkę.

Mam przyjaciółkę?

Mam przyjaciółkę!

Zadajemy pytanie: Magda napisała trzy zdania, co nam mówi w każdym z nich. Jak zmienia się znaczenie zdania, gdy kończy je inny znak?

[Zakres podstawowych ustaleń: Zdanie zakończone kropką: Magda informuje, powiadamia nas, oznajmia nam, że ma przyjaciółkę. Zdanie zakończone pytajnikiem: Magda się dziwi, zastanawia, czy ma przyjaciółkę, dopytuje, niedowierza; może kierować to pytanie do samej siebie. Zdanie wykrzyknikowe: Magda cieszy się, że znalazła przyjaciółkę, zdanie wyraża radość, dumę, zadowolenie, a może nawet poczucie szczęścia. Przy okazji tych rozważań wyjaśniamy uczniom, że w tytułach książek, artykułów nie stawiamy kropek. Dlatego nie ma kropki po tytule rozdziału, który wkrótce będziemy czytać.]

b) Mowa – co nam mówi intonacja?

Troje, czworo uczniów losuje karteczki, na których znajdują się polecenia, np.:

Przeczytaj tytuł: Mam przyjaciółkę tak, jakby rozpierała Cię duma.

Przeczytaj tytuł: Mam przyjaciółkę tak, jakbyś dzielił(a) się z nami swoją radością znalezienia przyjaciela.

Przeczytaj tytuł: Mam przyjaciółkę tak, jakbyś zaczynał(a) opowieść dla babci o swoim najlepszym przyjacielu.

Przeczytaj tytuł: Mam przyjaciółkę tak, jakbyś.....

Z praktyki

Reszta klasy zgaduje, jaki znak interpunkcyjny umieściłaby na końcu każdego z wypowiedzianych zdań, gdyby trzeba było je zapisać.

(Zaangażowanie intelektualne, ćwiczenia przygotowujące do recytacji).

Część właściwa:

Opracowanie fragmentu lektury: *Mam przyjaciółkę*.

1. Warsztaty czytania – ich celem jest rozwijanie umiejętności czytania oraz rozumienia czytanego tekstu.

a) Cicha lektura tekstu, w trakcie której uczniowie mają zaznaczyć wyrazy, zwroty, których nie rozumieją lub mają wątpliwości, co znaczą.

Wyjaśnienie wątpliwości i zatrzymanie nad fragmentem: „złotych kropek na buzi tyle, ile gwiazd na niebie”. Przykładowe pytania: Co się zmieni, gdy tę samą informację przekazemy w ten sposób: „Ania ma na twarzy bardzo dużo piegów”. Czego dowiadujemy się o Madzi ze sposobu, w jaki opisuje swoją przyjaciółkę?

b) Głośna lektura fragmentu. Objasnienie zadania: dziewczynki mają się wcielić w rolę Madzi i odczytać tekst tak, jakby to była ich opowieść o Ani skierowana do mamy, babci, brata, przyjaciółki; chłopcy natomiast mają wcielić się w rolę Pawła, brata Madzi, i przeczytać tekst tak, jakby na głos odczytywał fragment listu od swojej siostry. Kilka odczytań.

2. Czego dowiedzieliśmy się o Ani oraz o Madzi? Opis i elementy charakterystyki.

Stworzenie sytuacji problemowej. Przygotowanie do pisania opisu i tworzenia charakterystyki, ćwiczenie umiejętności interpretacji tekstu.

a) Czego z opowieści Magdy dowiedziałaś się/dowiedziałeś się o Ani? Zbieramy dane do portretu.

Rozmowa z całą klasą, w jej trakcie powstaje na tablicy notatka.

Jak Ania wygląda?

Ogólne wrażenie: – bardzo ładna, śliczna;

– oczy – niebieskie,

– włosy – rude (kasztanowate),

– znaki szczególne – piegi,

– sylwetka – szczupła.

Jaka jest Ania? – wesoła, pomysłowa, szalona, radosna, uśmiechnięta, skora do zabawy, sympatyczna, ma dużą wiedzę o życiu na wsi, umie sobie radzić w różnych sytuacjach, zaradna, silna...

b). Czego z opowieści Magdy o Ani dowiedzieliśmy się o samej Magdzie?

Jest wielbicielek Pippi Langstrump, wesoła, lubi zabawę, imponuje jej Ania, jest skłonna do śmiechu, radości, figli, przyjazna dla ludzi, zauważa ich piękno, koleżeńska, otwarta, umie się zachwycać, lubi się śmiać, docenia wiedzę innych, potrafi się cieszyć z nowych przyjaźni...

Gdybyś miał(a) narysować Madzię, gdy opowiada o Ani, jak byś ją przedstawił(a)?

[Określ, jaka była Madzia w chwili opowiadania – przejęta, zadowolona, radosna, zachwycona, rozpromieniona.]

c) [Fakultatywnie, w zależności od czasu] Ania opowiada: mam przyjaciółkę! Ćwiczenia dramowe. Dzieci improwizują scenkę, w której Ania opowiada mamie, tacie, bratu (to dzieci wskazują adresata opowieści) o swojej nowej przyjaciółce.

3. Przyjaciół. Kto znalazł przyjaciela, skarb znalazł?

a) Otwarcie pudełka – wyciągnięcie kartki z przysłowiem: Kto znalazł przyjaciela, skarb znalazł.

Krótką rozmową dotyczącą rozumienia przysłowia, inspirowaną pytaniami:

Skarb, a co to takiego? Dlaczego przyjaźń jest skarbem?

Zapisanie tematu na koniec pierwszej lekcji.

Lekcja II

Ciąg dalszy części dotyczącej przyjaźni (punkt 3 z poprzedniej lekcji):

b) Jaki jest przyjaciel? Rozdajemy uczniom koperty z przygotowanym wcześniej zestawem wyrazów i prosimy, aby wybrali te, które opisują dobrego przyjaciela, pokolorowali je na żółto i przykleili wokół słowa przyjaciel. Chętni mogą dopisać jeszcze inne określenia dobrego przyjaciela.

Przykładowy zestaw słów: wierny, egoistyczny, serdeczny, niezawodny, złośliwy, wierny, wspaniały, zazdrosny, zaufany, szczery, podejrzliwy, prawdziwy, drogi, samolubny, dobry, bliski, oddany, fałszywy, podstępny...

c) Co o przyjaźni mówi przysłowie: Prawdziwych przyjaciół poznajemy w biedzie? Rozmowa. Zwroć uwagę na wieloznaczność słowa bieda: 1. Ubóstwo, niedostatek, brak środków do życia. 2. Kłopoty, tarapaty, zmartwienia.

Z praktyki

4. Mój przyjaciel.

a) Każdy uczeń wydobywa z pudełka wyciętą z papieru sylwetkę cechy charakteru swojego przyjaciela (rzeczywistego lub wymarzonego). Nim to nastąpi, przeprowadzamy krótkie ćwiczenia słownikowe. Mają one na celu zgromadzenie słownictwa, dotyczącego wyglądu i cech charakteru. Na przykład:

Oczy: kolor (.....); kształt (.....);

Włosy: kolor (.....); określenia dotyczące innych właściwości: długie, krótkie, puszyste, kręcone, falowane...

Wzrost: wysoki, niski...

Sylwetka: szczupła, krępa, wysportowana...

Cechy, które najbardziej cenimy w przyjaciółach:.....

b) Mam przyjaciela!/ mam przyjaciółkę! Uczniowie biorą przykład z Magdy i opowiadają sobie nawzajem o swoim przyjacielu. Aby stworzyć atmosferę rozmowy, możemy zaproponować, by usiedli w kole.

Ewentualne zwroty podsunęte do wykorzystania:

włosy, oczy ma jak.....;

jest podobny/podobna do.....;

przypomina (kogo?).....;

jej/jego uśmiech jest jak.....;

lubi.....;

zna się na.....

Końcowa część lekcji

Zmotywowanie do przeczytania całej lektury (będzie omawiana za dwa tygodnie) oraz zadanie domowe dla chętnych.

Wiesz już, że Magda ma przyjaciółkę. Chcesz się dowiedzieć, jakie przygody razem przeżywały, i co działo się na kolonii u Pawła, brata Magdy? Jak przeczytasz książeczkę K. Kleniewskiej-Kowaliszyn pt. *Magda, Paweł i Ty* dowiesz się też wiele o... sobie. Nie przegap okazji, na następnej lekcji porozmawiamy o..... (tu przewidywane tematy rozmowy).

Zadanie dla ambitnych i zainteresowanych. Przeczytaj sam(a) lub z rodzicami czy rodzeństwem bajkę I. Krasickiego *Przyjaciele* i narysuj do niej ilustracje, a kto chce, może stworzyć komiks.